

دانشگاه

دوشنبه اول مرداد ۱۴۰۳

شماره ۴۱۸۸

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

زهرا رضضانی

خبرنگار گروه دانشگاه

امروز بعد از ۱۷ سال بار دیگر ایران میزبان دانش آموزانی از کشورهای مختلف دنیا شده تا در مهم ترین رویداد علمی حوزه فیزیک به رقابت بپردازند. رویدادی که از امروز به صورت رسمی آغاز شده و قرار است تا ۸ تیرماه در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار شود. دانشگاهی که محل فراگیری اش در شهر تاریخی اصفهان و همچنین امکاناتش، باعث شده تا در این دوره میزبان دانش آموزان کشورهای مختلف باشد و طبیعتا فرصتی را برای گشت وگذار دانش آموزان شرکت‌کننده از بافت‌های تاریخی این شهر هم فراهم خواهد کرد. یکی از موضوعات قابل توجه درباره پنجاه وچهارمین دوره این المپیاد جهانی را باید نحوه رقابت شرکت‌کنندگان آن دانست، رقابتی که در دو بخش آزمون نظری و علمی دنبال می‌شود و دانش آموزان باید در بخش علمی در پنج ساعت به دو سوال تعیین شده، پاسخ دهند. البته در بخش نظری سه سوال تعیین شده و دانش آموزان باید در همان مدت پنج ساعت جواب درست آنها را پیدا کنند. یکی از موضوعات اصلی در روند برگزاری المپیادها که طبیعتا نقش تعیین‌کننده‌ای در اعتبار آنها دارد، طراحی سوالات است. سوالاتی که نیازمند سازوکار مشخصی برای طراحی هستند و می‌توانند معیار کیفیت چنین رویدادهای علمی باشند. بعد از آن داوری پاسخ‌ها هم از اهمیت بالایی برخوردار است، موضوعی که در این دوره از طریق ۱۰۰ مصحح دنبال می‌شود تا هرکدام بتوانند پاسخ‌های تیم‌های شرکت‌کننده را مورد داوری قرار دهند. در ادامه به سراغ محمود بهمن‌آبادی، رئیس کمیته برگزاری پنجاه‌وپنجاهمین دوره المپیاد جهانی فیزیک رفتیم تا از کم‌وکیف این دوره از المپیاد و اهمیت میزبانی کشور از دانش آموزان برجسته حوزه فیزیک دنیا بگویید. میزبانی‌ای که به گفته او، سنگ‌اندازی‌های زیادی در سر راه آن صورت گرفت تا ایران از این حوزه کنار گذاشته شود، اما درنهایت با وجود همه کارشکنی‌ها که به دلایل سیاسی دنبال شده بود، ایران توانست بعد از نزدیک به دو دهه بار دیگر میزبان یکی از مهم‌ترین اتفاقات حوزه علمی دنیا باشد.

به‌رغم کارشکنی‌ها پنجاه‌وپنجاهمین دوره المپیاد جهانی فیزیک امروز در اصفهان آغاز می‌شود

ماراتن فیزیکدانان آینده جهان در ایران

ایران پی از ۱۷ سال دوباره میزبان شرکت‌کنندگان المپیاد فیزیک شده است. از شرایط حاکم بر این دوره از المپیاد آغاز کنیم.

حدود ۵۵ سال پیش این المپیاد با برگزاری در کشور لهستان آغاز به کار کرد. در سال‌های اول تعداد محدودی از کشورها در آن شرکت می‌کردند که به مرور به تعداد آنها اضافه شد.تا جایی که به مرز ۹۰ کشور رسید. بااین حال هر سال تعداد کشورها متغیر بوده و به همین دلیل باید عنوان کرد متوسط سالانه ۷۰ تا ۸۰ کشور در این المپیاد شرکت می‌کنند. المپیاد فیزیک در سال ۲۰۰۷ برای اولین بار در ایران برگزار شد و به دلیل همین تجربه خوبی که آن سال در برگزاری این المپیاد در دانشگاه صنعتی اصفهان داشتیم، بار دیگر این میزبانی را برای سال ۲۰۲۳ در اختیار ما گذاشتند. با این حال به دلیل همه‌گیری کرونا در سال ۲۰۲۰، عملایک سال این المپیاد برگزار نشد و در سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ نیز به صورت مجازی برگزار شد و سال گذشته نیز این میزبانی به کشور ژاپن رسید. درحقیقت با توجه به اینکه شاهد وقفه یک‌ساله در میزبانی از این المپیاد به دلیل کرونا بودیم، عملا امسال توانستیم این میزبانی را داشته باشیم.

چه اقداماتی برای بالا بردن سطح علمی این دوره از المپیاد فیزیک صورت گرفته‌است؟

این رویداد نسبت به سال‌های قبل، از سوالات وسیع‌تری در عرصه فیزیک به دلیل پیشرفت‌های این حوزه برخوردار است؛ یعنی سوالات ارتقایی بسیار زیادی به خود گرفته و امروز می‌بینیم سوالات مطرح شده به‌روز و در مرز دانش هستند. همین مساله می‌طلبد که طرح این سوالات از مدت‌ها قبل آغاز شود و به همین دلیل از دو سال پیش این کار را شروع و یکی و دو ماه پیش بعد از طرح سوالات متعدد، توانستیم دو سوال تجربی و سه سوال تئوری داشته باشیم. مساله دیگر اینکه همه این سوالات به صورت بومی بوده و حتی ایده‌های طراحی سوالات تجربی هم توسط اساتید داخلی صورت گرفته است. ساخت وسایل مورد نیاز نیز کاملا در کشور صورت گرفته و این مهم را می‌توان سنگ تمام گروه علمی‌مان دانست. در این حوزه نیز دانشگاه صنعتی اصفهان همکاری وسیعی را داشت و دیگر دانشگاه‌ها مانند صنعتی شریف، شهید رجایی و… نیز حضور فعالانه‌ای داشته‌اند.

ویژگی این دوره از المپیاد را با توجه به میزبانی کشورمان چه می‌دانید؟

یکی از ویژگی‌های چنین المپیادهایی آن است که نسل جوان کشورهای متعدد که جزء بهترین‌های کشورهایشان محسوب می‌شوند، در آن شرکت می‌کنند. واقعیت آن‌است که آینده‌کشورها توسط همین دانش آموزان رقم می‌خورد و طبیعتا آشنایی آنها با یکدیگر و ارتباط گرفتن برجسته‌ترین افراد علمی کشورها باعث می‌شود تا آینده خوبی برای آنها در راستای ارتباطات بین‌المللی و دیپلماسی علمی رقم بخورد. مساله دیگر آنکه این المپیاد باعث رشد و ترقی علوم پایه ازجمله فیزیک می‌شود. همچنین در شناسایی افراد نخبه هم سهم بالایی داشته و می‌تواند در تعاملات بین دانش آموزان علمی و آینده‌سازان اثرگذار باشد.

در این دوره از المپیاد، ایران میزبان چه تعداد کشور است؟

امسال از آنجایی که اروپا و آمریکا مسائل مختلفی را با کشور داشته و همچنین انجمن فیزیک اروپا به‌گونه‌ای کشورهای اروپایی را از حضور در ایران به دلایل مسائل سیاسی منع کرده بود، شرایط کمی متفاوت شد. این درحالی است که طبق یکی از بندهای اساسنامه المپیاد فیزیک، هیچ‌گونه مسائل سیاسی نباید باعث شود تا کشورها در کشوری شرکت نکنند اما این اتفاق را در این دوره از المپیاد دیدیم. متأسفانه آنها حتی می‌خواستند میزبانی المپیاد امسال را از ما بگیرند و این مساله را به اشکال مختلف دنبال کردند، اما براساس دلایل منطقی که برای رئیس المپیاد جهانی فیزیک در جلساتی که پیش از آن و طی ماه‌های گذشته برگزار و ارسال کردیم، این مساله منطقی شد. این اتفاق در سال ۲۰۲۲ نیز برای بلازوس رخ داد و آنها به دلیل اینکه بلازوس هم پیمان روسیه در جنگ اوکراین بود، میزبانی را گرفتند و به کشور سوئیس واگذار

کردند. البته برای این کار رای‌گیری صورت گرفت اما درنهایت رای‌گیری به محکومیت بلازوس منجر شد و امسال نیز می‌خواستند همین کار را با ایران انجام دهند که خوشبختانه تیرشان به سنگ خورد. همین مساله باعث شد تا در این دوره بسیاری از کشورهای اروپایی به ویژه اروپای غربی حضور نندارند اما برخی از کشورها مانند رومانی، بلغارستان، لیتوانی، کرواسی، بوسنی و… را داریم. به صورت کلی در این دوره حدود ۴۶ کشور شرکت کرده‌اند که شامل ۶۰ درصد کشورها می‌شود.

تا روز شنبه شرکت‌کنندگان ۱۰ کشور به ایران رسیده‌اند. علی‌رغم اینکه روز دوشنبه افتتاحیه المپیاد آغاز می‌شود، اما از یک روز قبل شاهد حضور برخی کشورها بودیم. نکته دیگر آنکه از هر کشوری حداکثر پنج دانش آموز می‌توانست در المپیاد شرکت کند. البته تعداد سرپرست‌ها آزاد هستند به طوری‌که برخی از کشورها با یک سرپرست و برخی نیز با سه و حتی تعداد بیشتری سرپرست حضور پیدا می‌کنند. در مجموع ما ۱۹۶ دانش آموز نزدیک به ۱۴۰ نفر سرپرست داریم. مساله مهمی که در اینجا باید گفته شود، اینکه دانش آموزان برخی از کشورها که حاضر به شرکت در این دوره از المپیاد نبودند، از ما خواسته بودند تا به صورت انفرادی حضور داشته باشند و حتی اعلام کردند علی‌رغم اینکه دولت‌هایشان اجازه این کار را نمی‌دهند، اما خودشان می‌دانند که ایران کشور بسیار امنی است و به همین دلیل می‌خواستند به صورت انفرادی و بدون سرپرست شرکت کنند که ما نیز به آنها جواب مثبت دادیم و آنها نیز امکان حضور را خواهند داشت و می‌توانند به صورت غیررسمی در رقابت‌ها حاضر شوند.

میزبانی از المپیاد فیزیک چه دستاوردهایی برای کشور در بعد علمی و عرصه بین‌الملل خواهد داشت؟

یک وجهه مهم المپیادها را باید جنبه علمی دانست که طبیعتا میزبانی کشورمان در این دوره، باعث می‌شود تا جوانانی که برجسته‌های کشورها محسوب می‌شوند، بتوانند ارتباط علمی با یکدیگر گرفته و از این تعاملات به انجام کارهای علمی بزرگ مشترک برسند و طبیعتا ایران نیز از آن بی‌بهره نخواهد بود. موضوعی که نباید فراموش کرد آنکه امروز دنیا به‌عنوان یک دهکده بزرگ محسوب می‌شود و زمانی که بهترین‌ها با یکدیگر تعلق و کنار هم قرار بگیرند، می‌توانند کارهای علمی بزرگ انجام دهند. این مهم یک بخش مهمی است که ما طی سال‌های اخیر نیز شاهد آن بودیم، تا جایی که دیدیم همین رویدادهای علمی باعث شده تا اتفاقات خوبی در مباحث علمی صرفا به دلیل اشتراکات علمی بین کشورها و تیروهای برجسته ایجاد شود. مساله دیگر نگاه کشورهای دنیا به ایران است؛ یعنی شاید بیرون از مرزها به دلیل پروپاگاندایی که نسبت به کشورمان شکل گرفته و تبلیغات سوء‌ای که وجود دارد، نگاه‌ها کمی متفاوت باشد. در این شرایط وقتی مردم دیگر کشورها به ایران بیایند و از نزدیک ببینند جامعه ما یک جامعه شاداب و علمی بوده و مباحث مطرح‌شده دروغ است، حتما نگاه‌ها تغییر خواهد کرد. نکته دیگر اینکه وقتی کارهای متعدد علمی در حوزه‌های مختلف را از نزدیک دیده و در جریان امکانات قرار بگیرند، حتما اثرگذار خواهد بود. یکی دیگر از موضوعات بحث زنان است. متأسفانه مباحث ضد زیادی نسبت به زنان ایران مطرح می‌شود اما وقتی آنها ببینند زنان ما در عرصه علمی بسیار فعال هستند، خودش موثر خواهد بود. در همین راستا عمده افرادی که در المپیاد فعال شده‌اند، زنان هستند که خودش می‌تواند موثر باشد. در یک کلام باید بگویم میزبانی از این المپیاد می‌تواند تبلیغات سوء‌ای که علیه کشور وجود دارد را خنثی کرده و در مقابل حتی شرکت‌کنندگان می‌توانند مبلغ کارها، ویژگی‌ها، سنت و فرهنگ کشورمان در عرصه‌های مختلف در کشور خودشان باشند. این درحالی است که شرکت‌کنندگان، حتما جزء افراد تاثیرگذار در آینده کشورشان خواهند بود و در مسئولیت‌های مختلف می‌گیرند. در چنین شرایطی حتما حضور آنها در ایران و آشنا شدن نزدیک با شرایط کشور می‌تواند برای آینده کشور ما نیز اثرگذار باشد.

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

فنی و هم اخلاقی، مباحث مورد نظر را ملاک قرار داد تا بعد از آن بتوانیم به صورت کشوری آن را اجرایی کنیم. هرچند به شکل پایلوت امروز شاهد تحقق این مساله هستیم. از سوی دیگر از دانشگاه‌هایی که چنین کاری را انجام داده‌اند، حمایت‌هایی برای پیاده‌سازی زیرساخت‌های مرتبط انجام داده‌ایم، اما جزئیات این حمایت را نمی‌دانم.»

سامانه دقیقی برای رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان نداریم
معاون آموزشی وزیر علوم همچنین در پاسخ به سوال یکی دیگر از خبرنگاران مبنی بر رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها گفت: «بخشی از آن در وزارت علوم است و بخشی خارج از وزارتخانه است. ما سامانه دقیقی در کشور برای رصد اشتغال فارغ‌التحصیلان نداریم. یک سامانه یکپارچه و دقیق برای این موضوع نیاز است. آمارها و مراکز مختلف وجود دارد، اما به تناسب شرایط کشور به نظر می‌رسد باید دقت این سامانه‌ها و ظرفیت‌ها بالاتر برود. مثلا ما براساس کد بیمه‌ای افراد اشتغال‌شان را رصد می‌کنیم اما اگر کسی بیمه رسمی نداشته باشد مثل رشته تربیت بدنی و برخی رشته‌های هنری، امکان رصد آن سخت است.»

رازینی افزود: «با موضوع ارتباط اشتغال با رشته تحصیلی افراد. ما با کد بیمه‌ای متوجه می‌شویم فرد شاغل است اما کجا متوجه می‌شویم فرد با شغلی که دارد تناسب دارد یا ندارد، اینها از آن جاهایی است که به نظر می‌رسد جای پیگیری دارد.» معاون آموزشی وزارت علوم با اشاره به اقداماتی که دولت بعد باید در حوزه تحول رقم بزند، گفت: «بحث نیازم‌محوری و تقاضا‌محوری به نظر ما می‌تواند یک نقطه تحولی در حوزه آموزش باشد. این نیاز به فرهنگ‌سازی بیشتر دارد و اساتید ما به این نتیجه می‌رسند که دقیق می‌توان به مسائل کشور پرداخت. در دستگاه‌ها روندی رو به رشدی را داشتیم، اما هنوز فاصله داریم.» وی ادامه داد: «پدشیر استاد محور، محوریتش سامانه‌تان است. در حوزه ارتقایی جایگاه آموزش، تکمیل و تدوین نهایی آیین‌نامه ارتقا از آن موضوعاتی است که پدشیر را از مسیر آموزش محور دیدیم و طرحی شده، اما مسیر تصویب و

با توجه به اینکه وضعیت کشور در حوزه علوم پایه چندان مناسب نیست، تصور می‌کنید برگزاری این المپیاد تا چه میزان می‌تواند در ایجاد رغبت برای تحصیل در رشته‌های علوم پایه اثرگذار باشد؟

قبل از پاسخ به این سوال باید به این مساله اشاره کرد بی‌شک تمام تکنولوژی که در تمام دنیا و بالطبع ایران وجود دارد، همگی مدیون علوم پایه است. اینکه ما امروز درک عمیقی از تکنولوژی و علمی که باعث ایجاد وسایل در حوزه‌های مختلف می‌شود، داریم همگی برگرفته از علوم پایه است و اگر چنین درکی نباشد، قطعا هیچ‌گونه اختراع و ایجاد وسایل جدید علمی و غیرعلمی را شاهد نخواهیم بود. همین مساله نشان می‌دهد علوم پایه از اهمیت بالایی برخوردار است و دانش آموزان هم باید بدانند تا در علوم پایه عمیق نشده و عمق پدیده‌های طبیعی را به خوبی نشانند، عملا نمی‌توانند هیچ‌گونه اختراعی داشته باشند. در اینجا طبیعتا برگزاری چنین المپیادهایی می‌تواند نمایی از قدرتمندی حوزه علوم پایه را برای جامعه علمی نشان دهد. در اینجا باید به این مساله هم اشاره کنم که اگر از حیث رسانه‌ای، انعکاس خوبی چه از این المپیاد و چه اتفاقاتی از این دست داشته باشیم و شاهد تبلیغات درستی در این حوزه باشیم، حتما می‌توانیم در مدارس و برای قشر دانش‌آموزی، انگیزه‌های خوبی برای تحصیل در رشته‌های علوم پایه ایجاد کنیم.

موضوع قابل طرح آن است که متخصصان علوم پایه ازجمله بهترین افراد در حوزه علمی به شمار می‌روند و تربیت آنها می‌تواند سهم بالایی را در پیشبرد برنامه‌های علمی داشته باشد. مقام معظم‌رهبری نیز طی سال‌های اخیر صحبت‌های مختلفی را درباره علوم پایه داشته‌اند و با برگزاری چنین المپیادها و پرداخت درست به آنها می‌توانیم از نگرانی‌های موجود در این حوزه بکاهیم. متأسفانه در طول سال‌های اخیر شاهد ایجاد ضعف‌هایی در علوم پایه و به تبع آنها در فنی و مهندسی هستیم؛ با این حال امیدواریم با برگزاری چنین رویدادهایی در کشور بتوانیم بار دیگر سمت‌وسوی دانش‌آموزی کشور را به سمت علوم پایه و مهندسی سوق دهیم که حتما اثرات چنین کاری را سال‌های بعد مشاهده خواهیم کرد و این‌طور نیست که بگوییم همین امسال می‌توان شاهد اثرات آن در بعد ایجاد رغبت برای تحصیل در این حوزه باشیم.

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

کیفیت آزمون دوره کرونا ایراد داشت

رضا نقی‌زاده، مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم نیز در بخشی از این نشست خبری در پاسخ به سوال یکی از رسانه‌ها مبنی بر آمار مشروطی‌های دانشگاهی گفت: «درباره بحث مشروطی در دانشگاه‌ها ما با دو پیک روبه‌رو بودیم. یکی پیک کاهش شدید مشروطی در دانشگاه‌ها در نیمسال دوم تحصیلی سال ۹۸ که مصادف بود با شروع کرونا. درحقیقت این ارقام با توجه به اطلاعاتی که از کل دانشگاه‌ها جمع کردیم، نشان می‌دهد کیفیت آزمون در این دوره دچار مشکل بوده و هیچ اتفاق آموزشی نیفتاده و حتی کیفیت آموزش آن زمان افت کرده بود و قاعدتا نباید تعداد مشروطی‌ها تا این حد کاهش پیدا می‌کرد و این عدد قابل توجه بود.» او افزود: «دقیقا در نیمسال دوم تحصیلی سال ۱۴۰۰ که با حضوری شدن آزمون‌های دانشگاه‌ها مصادف شده بود، آمار مشروطی‌های دانشگاهی به دوران قبل از کرونا برگشت و افزایش مشروطی را شاهد بودیم و این نشان می‌دهد ما با مساله آزمون به عنوان یک موضوع جدی روبه‌رو هستیم. اگر بپرسید بین قبل از دوران کرونا و امروز تفاوت محسوسی وجود دارد، باید بگویم تفاوتی وجود ندارد و آمار مشروطی‌ها در هر دو تقریبا مشابه است.» نقی‌زاده با بیان اینکه نه افزایش و نه کاهش مشروطی نشانگر افزایش یا کاهش کیفیت آموزشی نیست، گفت: «آماری را ارائه می‌دهم که نشان از کیفیت پایین آزمون‌های مجازی در سال کرونا است. سالی که کرونا رخ داد چون زیرساخت‌های مجازی هنوز کامل فراهم نبود، میزان مشروطی برخی از زیرنظام‌های ما تا ۵۰ درصد کاهش پیدا کرده بود. معنایش آن است که هیچ اتفاق آموزشی رخ نداد و حتی کیفیت آموزشی هم در آن سال کاهش داشته، با این حال میزان مشروطی‌ها در برخی زیرنظام‌ها ۵۰ درصد کاهش پیدا کرده بود، اما در اولین سالی که آزمون‌ها به صورت حضوری برگزار شد، تقریبا تمامی آمارهای ما همان آمارهای قبل از دوران کرونا است.»

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است

موضوعی که در این دوره از المپیاد فیزیک در ایران اتفاق افتاده است